

Coproductie BZW / Wegener in samenwerking met Vereniging FME-CWM

Analyse resultaten november 2011

De vorige enquêtes werden gehouden in januari, mei en oktober 2009; april en oktober 2010 en april 2011.

Respons november 2011: **443** bedrijven (2009: januari 551, mei 392, oktober 334; 2010: april 387, oktober 379, 2011: april 427).

Hoeveel last heeft u nog van de crisis?

Voor 84,2% van de bedrijven is de crisis niet achter de rug. Voor bouw en transport ligt dat percentage op zelfs 100% (industrie 76,8). Kijkend naar de bedrijfsomvang is voor 90,9% van de bedrijven met meer dan 500 medewerkers de crisis nog niet achter de rug; bij bedrijven met 10 tot 49 medewerkers ligt dit percentage op 77,7%.

Op de vraag hoeveel last bedrijven hebben van de crisis, geeft 54,9% aan er veel tot heel veel last van te hebben (industrie: 38,5%, bouw 74,8%) en 45% heeft er enigszins last van.

In april 2011 had 46,3% van de bedrijven veel tot heel veel last van de crisis (en in oktober 2010 lag dit op 54,1%).

Wanneer verwacht u herstel?

Grote meerderheid (66%) pas in 2013 of later. Alleen een deel van de transport (30%) ziet al herstel in 2^e helft 2012. Dat beeld wijkt niet fundamenteel af van de vorige enquête. Ook toen zag men pas herstel na enkele jaren.

Welke van de onderstaande effecten van de crisis zijn nog altijd op uw bedrijf van toepassing?

Omzetverlies	66%
Krimpemde orderportefeuille	52,3%
Problemen met investeringsmogelijkheden	19%
Debiteurenrisico	41%
Groeivertraging	43,7%
Pas op de plaats wegens onzekerheden	41,8%
Hardere concurrentiestrijd	62,7%

Het geeft een beeld van groeivertraging en vastzittende markten.

Op welk rendementsniveau denkt u na de crisis terug te keren in vergelijking met de crisis?

Meer dan 100%	23,1%
100%	18%
80-99	23,9%
60-79%	16,9%

Een belangrijk deel (41,1%) verwacht herstel of zelfs groei. Ongeveer 50% belangrijk verwacht dat het rendement niet meer op het oude niveau zal terugkeren en de overige 10% weet niet op welk rendementsniveau ze terugkomen. Er zijn er geen grote verschillen tussen branches en regio's.

Welke maatregelen heeft u dit jaar geëffectueerd of overweegt u te nemen om het rendement te verhogen?

	april 2011*)	april 2011**)	nov. 2011
Inkrimpen flexwerkers / tijdelijke personeel / inhuur zzp'ers	51,3%	14,3%	35% (bouw: 49,3%; transport: 80%)
Herijking core business			24,4%
Productinnovatie / specialisatie		31,1%	41,1%
Vacaturestop	34,2%		26,9%
Bezuiniging vast personeel	37% (oktober 2010)	Ca 14%	35,4% (bouw: 38,8%; transport: 41,1%; transport: 60%)
Uitstel investeringen	36,1%		37%
Minder uitbesteed werk		20,8%	27,5% (transport: 60%)
Aanboren nieuwe afzetmarkten binnen Nederland	31,6%	28,3%	45,1%
Aanboren nieuwe afzetmarkten buiten Nederland	15,2%	16,6%	26,9%

*) welke maatregelen heeft u sinds het uitbreken van de crisis genomen?

**) welke maatregelen overweegt u te nemen?

De bedrijven kiezen voor een aanpak langs drie fronten:

- Aanboren nieuwe afzetmarkten binnen Nederland : 45,1%
- Productinnovatie / specialisatie 41,1% (transport: 80%)
- Bezuinigen op vast personeel 35,4% (transport: 60%)
- Inkrimpen tijdelijk personeel 35%

Biedt de huidige arbeidsmarkt u voldoende mogelijkheden om gekwalificeerd personeel aan te trekken?

Algemene beeld: geen probleem (voor 67,5% biedt de **huidige** arbeidsmarkt voldoende mogelijkheden / voor 23,1% onvoldoende en voor 9,5% is het vraagstuk niet van toepassing).

35,2% van de industriële bedrijven ervaart onvoldoende aanbod en 8,8% is zelfs genooddaakt om in het buitenland te werven.

Draagt het huidige kabinetsbeleid naar uw mening bij aan het herstel van de economie?

Ja 15,8%
Enigszins 47,6% (bouw: 50,7% en industrie: 53,6%)
Neen 30,7% (transport: 40%)

In april 2011 werd gevraagd of de ondernemers dachten beter of slechter af te zijn met het toenmalige politieke beleid

Beter: 48,5%
Slechter: 18,7%
Weet niet: 32,8%

Het beeld is duidelijk: ondernemers zijn teleurgesteld.

Wat is uw meest prangende eis richting rijksoverheid?

	april 2011	november 2011
Snellere procedures	57,5%	43,9% (bouw: 56,7%; transport: 80%)
Fiscale faciliteiten innovatie	22,6%	25,8% (industrie: 27,2%)
Definitieve afschaffing overdrachtsbelasting		17%
Verruiming financieringsmogelijkheden	33%	29,4% (bouw: 43,3%)
Versoepeling ontslagrecht	47,6%	52%
Niet bezuinigen op beroepsonderwijs	31,1%	49,5%
Betere infrastructuur	19,8%	19,9%

Geen opvallende verschuivingen ten opzichte van april 2011. Alleen de stijging van het aantal ondernemers dat vindt dat niet bezuinigd mag worden op het beroepsonderwijs valt op (van 31,1 naar 49,5%)! Dat spoort met het laatste BZW-ledenonderzoek naar de prioriteiten voor de belangenbehartiging.